

ENERGIAMAJANDUSE ARENGUKAVA 2035 EELNÕU LÜHIKOKKUVÕTE

Energiamaajandus peab tagama energiasjulgeoleku, konkurentsivõimelise energiahinna ja väheneva keskkonnamõju. Järgmise 10 aasta vaates on energiamajanduse korraldamisel oluline saavutada järgmised eesmärgid.

ENERGIAJULGEOLEKU TAGAMISEL:

- 1. Elutähtsa teenuse osutajad peavad rakendama piisavad füüsilise ja küberkaitse meetmed ning vähendama sõltuvust teistest teenusepakkujatest** viisil et on tagatud teenuse toimepidevus ka laiapindse riigikaitse kontekstis;
- 2. Elektrivarustuses on piisav juhitud võimsus tagatud igal ajahetkel. Selleks korraldab Elering vajadusel hankeid.** Juhitava võimsuse vajadus on praegu 1000 MW, pärast 2030 hinnanguliselt 1200-1600 MW. Uute juhitud maagaasil ja biogaasil töötavate jaamade rajamine võimaldab järk-järgult sulgeda vanimad põlevkiviplokid vähendades seonduvat keskkonnamõju; salvestite rajamine toob alla reservide hoidmisega seotud kulusid ja vähendab elektri hinna volatilsust;
- 3. Hiljemalt alates 2035 on elektrikatkestuste viie aasta keskmine aeg tarbimiskoha kohta alla 120min aastas (SAIDI).** 2020-2024 aastail oli see 218 minutit. Elektri võrguteenus on põhifookus jaotusvõrgu uuendamisel ja hooldusel parandamaks toimepidevust üle kogu Eesti;
- 4. Gaasitaristu tehniline piisavus ning nõuetekohased vedelkütuste varud on tagatud.** Vajadusel luua ja tagada transpordis alternatiivkütustega seonduvad varud.

ENERGIA HINNA KONKURENTSIVÕIMELISEMAKS MUUTMISEL:

- 1. Kõikide tarbijagruppide elektri lõpphind on Eestis alla Läänemere äärsete riikide keskmise elektri lõpphinna (st võrdluses Soome, Rootsi, Taani, Poola, Läti ja Leeduga).** 2024. aasta võrdluses on Eestis Läänemere riikide keskmisega võrreldes elektri lõpphind odavam kodutarbijatel ning väiksema energiatarbimisega äritarbijatel, kõrgem aga suurema energiatarbimisega äritarbijatel;
- 2. Elektri tootmises toimub toetustest järk-järguline väljumine.** Toetusi on vaja vaid juhul, kui elektri lõpphind nende tulemusena reaalselt väheneb. 2025-2026 viiakse läbi vähempakkumine kuni 2 TWh täiendava taastuvelektri turule toomiseks. Selle tulemusel suureneb mittejuhitava taastuvelektri osakaal u 60-70%-ni lõpptarbimisest, sellele lisaks on olemas juhitud bioenergiast toodetav taastuvelekter. Taastuenergia tasu jääb 2025. aasta tasemele (0,84 s/kWh käibemaksuta, mis on 30% madalam kõrgeimast tasemest 2023. aastal) ja lõpeb 2040. aastate keskepaigaks;
- 3. Edasised investeeringud puhta elektri tootmisesse tehakse turupõhiselt, st toetusteta.** Pikema elueaga taristu (meretuulepargid, tuumajaam, vesisalvesti) jaoks luuakse investeeringukindluse tagamiseks pikaajalised finantseerimislahendused, mis võimaldaks neil turupõhiselt teha investeerimisotsuseid;

4. Uute välisühenduste rajamine **võimaldab panustada madalamasse elektri lõpphinda koos varustuskindluse tõusuga;**

5. **Kaugküttes aitab energiatõhusamatele lahendustele üleminek ühtlustada piirhindade taset.** Kolme kõige odavama ja kolme kõige kallima võrgupiirkonna keskmise piirhinna erinevus peaks 2035. aastaks olema alla 20% (2025 aasta mai seisuga on erinevus 37%);

Transpordis alternatiivkütustele üleminek aitab kaasa fossiilkütustest sõltuvuse vähendamisele, seejuures laadimistaristu arendamine aitab kaasa elektrisõidukite kasutuselevõtu kiirendamisega väiksema energiakuluga sõidukipargi kujunemisele

KESKKONNAMÕJU VÄHENDAMISEKS:

1. **Taastuvelektri 100% lõpptarbimisest ambitsioon säilib ning on turupõhine** – saavutatakse siis kui tehnoloogiad on toetusteta konkurentsivõimelised (mida prognoositakse juhtuma 2030-2035 aastatel). 2030. aastaks ei ole tänastes oludes võimalik ja majanduslikult mõistlik seda eesmärki saavutada;

2. **Kaugküttes tuleb rakendada järk-järgult uusi puhtamaid ning odavamaid tehnoloogiaid** (soojuspumbad, soojussalvestid jm);

3. Gaasisektoris on eesmärk **suurendada aastaks 2035 taastuvgaasi osakaalu kolmandikuni gaasitarbimisest.** Transpordikütuste lõpptarbimisest moodustab **aastaks 2035 moodustama puhta energia osakaal vähemalt 26%;**

4. **ENMAK 2035 kavandatud tegevustega fossiilkütuste kasutuse vähendamiseks tagatakse energeetikasektori KHG heite vähendamine keskmise ilmastikuga aastal kooskõlas koostamisel olevas kliimakindla majanduse seaduses kavandatavate eesmärkidega.** Sellesse panustavad muuhulgas nii taastuvelektrist kui ka (bio)gaasist elektri tootmine, soojuspumpade ning soojussalvestite kasutuse laiendamine soojusvarustuses ja transpordisektoris puhta energia osakaalu suurendamine.